Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg

Cynigion i gyflwyno Dyletswydd Statudol ar Awdurdodau Tân ac Achub Cymru i ymateb i lifogydd ac argyfyngau eraill yn ymwneud â dŵr

Gorffennaf 2016

Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg

Teitl: Cynigion i gyflwyno dyletswydd statudol ar Awdurdodau Tân ac Achub (FRAs) Cymru i ymateb i lifogydd ac argyfyngau eraill yn ymwneud â dŵr.	**Rhif Cyfeirnod yr Asesiad** *(I'w lenwi gan Uned y Gymraeg)*: 16/08/01
Enw'r unigolyn sy'n llenwi'r ffurflen:	**Lisa Walters**
Dyddiad:	**29 Gorffennaf 2016**
Arweinydd polisi:	Steve Pomeroy
Manylion cyswllt:	Steve.pomeroy@wales.gsi.gov.uk

Math o Raglen/Prosiect

- ☐ Polisi
- ☐ Prosiect neu raglen
- ☒ Deddfwriaeth
- ☐ Grant
- ☐ Ymchwil, gwerthusiad
- ☐ Newid busnes
- ☐ Seilwaith
- ☐ Gwasanaethau
- ☐ Adeiladu, Cyfalaf
- ☐ TGCh
- ☐ Contractau, tendrau
- ☐ Arall (Nodwch isod)

Costau: Beth a ragwelir y bydd cost oes gyfan y rhaglen/prosiect?
Os yn llai na £25k, nid oes angen Asesiad llawn bob tro (gweler y canllawiau).

O dan £25k	£25 - £49k	£50 - £249k	£250k - £1miliwn	Dros £1miliwn
☒	☐	☐	☐	☐

O'r uchod, a oes unrhyw gostau sy'n uniongyrchol gysylltiedig â'r iaith Gymraeg?
Dim

Pa mor hir y disgwylir i'r rhaglen/prosiect redeg?

Hyd at 1 flwyddyn	Hyd at 2 flynedd	Hyd at 5 mlynedd	Hyd at 10 mlynedd	Dros 10 mlynedd	Anhysbys
☐	☐	☐	☐	☒	☐

Dyddiadau nodedig allweddol ar gyfer y rhaglen/prosiect:

Ymgynghoriad: 15 Medi-22 Rhagfyr 2016
Byddai'r Ddyletswydd Statudol yn dod i rym ar 1 Ebrill 2017

CAM 1: CYNLLUNIO
Beth yw nodau ac amcanion y polisi? Beth yw'r canlyniadau a ddymunir/beth sy'n angenrheidiol gan y rhaglen er mwyn iddi fod yn 'llwyddiant'?
Cyflwyno Gorchymyn i ymestyn swyddogaethau'r tri FRA yng Nghymru mewn perthynas ag argyfyngau i gynnwys ymateb i lifogydd ac achosion o achub o ddŵr. Mae Awdurdodau Tân ac Achub (FRAs) eisoes yn ymateb i lifogydd a digwyddiadau eraill sy'n gysylltiedig â dŵr, er nad oes yna ofyniad statudol penodol iddynt wneud hynny ar hyn o bryd. Ymrwymodd Fframwaith y Gwasanaeth Tân ac Achub 2016 Llywodraeth Cymru i adolygu ac ymgynghori ar ymestyn swyddogaethau statudol FRAs i gynnwys llifogydd ac achub o ddŵr. Byddai cyflwyno dyletswydd statudol ar FRAs i ymateb i lifogydd ac achosion o achub o ddŵr yn ffurfioli'r trefniadau ymateb presennol ar gyfer llifogydd ac achub o ddŵr ar gyfer yr FRAs yng Nghymru.
Pa ddewisiadau polisi sydd wedi'u hystyried? **a** **Beth fydd yr effeithiau os *na* fydd y polisi'n cael ei weithredu?**
Rydym wedi ystyried yr achos dros newid, yn ogystal â chwmpas y ddyletswydd arfaethedig: Mae'r tri FRA yng Nghymru eisoes yn ymateb i lifogydd ac achosion o achub o ddŵr o fewn eu hadnoddau presennol; er enghraifft, maent i gyd yn ymateb i lifogydd yn rheolaidd. Os byddwn yn dewis gwneud dim, yn y tymor byr byddai ymateb o'r fath yn parhau. Fodd bynnag, yn y tymor canolig i hir, mae yna bosibilrwydd y byddai'r gwasanaeth hwn yn cael ei dynnu'n ôl. Y rheswm am hyn yw bod FRAs, yr un fath â sefydliadau Sector Cyhoeddus eraill, o dan bwysau i leihau costau, ac efallai y byddent yn ystyried rhoi'r gorau i ddarparu gwasanaethau anstatudol fel achub o lifogydd a dŵr fel ffordd o wneud hynny. Er y gall hynny fod yn briodol i rai gwasanaethau, ni fyddai'n dderbyniol pe na bai FRAs yn ymateb i lifogydd. Yng Nghymru, mae tua 208,500 o eiddo yn wynebu risg llifogydd o afonydd neu'r môr, ac mae tua 163,000 o eiddo yn wynebu risg o lifogydd dŵr wyneb; mae'r risgiau hyn yn debygol o gynyddu yn y tymor hir o ganlyniad i'r newid yn yr hinsawdd, gyda'r potensial y bydd mwy o achosion o lifogydd difrifol yn y dyfodol. Mae llifogydd difrifol yn peri pryder mawr ac mae'n gallu bod yn fygythiad difrifol i fywydau pobl, yr amgylchedd a'r economi a gwneud difrod mawr i eiddo ac, ar hyn o bryd, nid oes yna ymateb gwarantedig na safonol i ddigwyddiadau o'r fath. Rydym wedi ystyried cwmpas y ddyletswydd hefyd; yn yr Alban a Gogledd Iwerddon, mae'r ddyletswydd ar eu FRAs yn ymestyn i ymateb i achosion o lifogydd difrifol yn unig. Er efallai

na fydd achosion o achub o ddŵr ac eithrio dŵr llifogydd yn codi ar yr un raddfa, nac yn cynhyrchu'r un lefel o bryder ymhlith y cyhoedd, mae'r sefyllfaoedd hyn yn dal yn gallu bod yn fygythiad i fywydau'r rhai yn y sefyllfaoedd hynny a bydd FRAs yn defnyddio llawer o'r un technegau, offer a sgiliau i ymateb i'r achosion hyn ag y byddent yn eu defnyddio wrth ymateb i lifogydd. Ni allem gyfiawnhau gwahaniaethu rhwng achub pobl o ddŵr llifogydd ac achub pobl o ddyfroedd mewndirol megis afonydd a llynnoedd. Felly, rydym yn cynnig y dylai'r ddyletswydd newydd gwmpasu llifogydd ac achosion o achub o ddŵr mewndirol. Byddai ffurfioli darpariaeth llifogydd ac achub o ddŵr presennol yr FRAs yn statudol yn diogelu'r trefniadau presennol. Byddai'r ddyletswydd yn cael ei chyflwyno gan Orchymyn o dan Adran 9 o Ddeddf 2004 sy'n rhoi grym i Weinidogion Cymru, yn dilyn ymgynghoriad, wneud Gorchymyn sy'n dirprwyo swyddogaethau yn ymwneud ag argyfyngau i FRAs. Byddai'r ddyletswydd arfaethedig yn canolbwyntio ar argyfyngau llifogydd ac argyfyngau dŵr mewndirol sy'n achosi neu'n debygol o achosi marwolaeth, anaf difrifol neu salwch difrifol fel y nodir yn Adran 58 o Ddeddf y Gwasanaethau Tân ac Achub 2004.
A yw'r rhaglen yn dangos cysylltiad clir â strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer yr iaith Gymraeg - Iaith fyw: Iaith byw?
Ac eithrio cyfieithu dogfennau a gyhoeddir, nid oes yna gysylltiad uniongyrchol rhwng y cynnig i gyflwyno dyletswydd statudol ar FRAs i ymateb i lifogydd ac achosion o achub o ddŵr a strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer y Gymraeg neu faterion iaith yn fwy cyffredinol. Mae'r FRAs fel sefydliadau yn ddarostyngedig i Safonau'r Gymraeg a gymhwysir trwy Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011.
Beth yw'r effeithiau (cadarnhaol a/neu negyddol) ar yr iaith Gymraeg yr ydych wedi'u nodi yn y cam cynllunio cychwynnol? h.y. siaradwyr Cymraeg, cymunedau Cymraeg, addysg Gymraeg, dysgwyr Cymraeg, gwasanaethau sydd ar gael yn Gymraeg?
Dim
Pwy yw'r rhanddeiliaid? A yw anghenion siaradwyr a dysgwyr Cymraeg yn cael sylw? I ba raddau y mae siaradwyr a dysgwyr Cymraeg yn debygol o ymateb yn gadarnhaol i'r cynigion?
Yn bennaf, Llywodraeth Cymru, FRAs, Awdurdodau Lleol, Cyfoeth Naturiol Cymru a'r Heddlu, yn ogystal â rhai sefydliadau gwirfoddol megis yr RNLI. Ni ragwelir unrhyw ddiddordeb gan grwpiau buddiant yr iaith Gymraeg. Bydd pob dogfen a gyhoeddir yn cael ei chynhyrchu yn y Gymraeg a'r Saesneg.
Pan na chwblhawyd asesiad, neu pan na chanfuwyd effeithiau, nodwch gyfrif llawn at ddibenion cadw cofnod. (Gellid defnyddio hwn yn y Tribiwnlys Iaith Gymraeg yn y dyfodol)
Rydym yn cynnig ymestyn swyddogaethau'r tri Awdurdod Tân ac Achub (FRAs) yng Nghymru

mewn perthynas ag argyfyngau i gynnwys ymateb i lifogydd ac achosion o achub o ddŵr. Mae'r ddyletswydd arfaethedig yn canolbwyntio ar argyfyngau llifogydd ac argyfyngau dŵr mewndirol sy'n achosi neu'n debygol o achosi marwolaeth, anaf difrifol neu salwch difrifol. Byddai'r gwasanaeth hwn yn cael ei ddarparu'n gyfartal i bob dinesydd a chymuned, beth bynnag fo'u dewis iaith. Ni fydd y dewis o iaith yn effeithio nac yn newid y ddarpariaeth mewn unrhyw ffordd. Ni fyddai cyflwyno'r ddyletswydd yn cael unrhyw effaith ar y Gymraeg; bydd yr FRAs fel sefydliad yn ddarostyngedig i Safonau'r Gymraeg a gymhwysir trwy Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011.		
Pa gamau gweithredu/gwaith pellach sydd wedi'u nodi yn y cam cynllunio cychwynnol? e.e. gofynion data, angen am adolygiad gan gymheiriaid, ymgysylltu allanol â grwpiau Cymraeg, rhestri rhanddeiliaid neu ymgynghori, cysylltu ag Uned y Gymraeg am gyngor)?		
Dim		
CAM 2 – NODI AC ASESU EFFEITHIAU		
<u>Crynodeb o'r Asesiad Effaith</u> **Crynhowch yr asesiad manwl a gynhaliwyd ynghyd â'r sgoriau a ddynodwyd.**		
Effeithiau cadarnhaol:		
Amherthnasol		
Effeithiau negyddol:		
Amherthnasol		
Cyfleoedd i hyrwyddo'r Gymraeg e.e. statws, y defnydd o wasanaethau Cymraeg, y defnydd o'r Gymraeg o ddydd i ddydd, y defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle?		
Amherthnasol		
Tystiolaeth/data a ddefnyddiwyd, gan gynnwys proffil demograffig, wrth ystyried yr effeithiau:		
Amherthnasol		
Beth yw'r effaith gyffredinol debygol ar yr iaith Gymraeg os bydd y polisi hwn yn cael ei ddatblygu?	Cadarnhaol: ☐ Negyddol: ☐ Niwtral: ☐ Anhysbys: ☐	
Penderfyniad yn dilyn yr Asesiad	1. Dim newid sylweddol	☐
	2. Addasu'r polisi er mwyn gwella effeithiau	☐
	3. Parhau â'r polisi gyda mesurau lliniaru	☐
	4. Rhoi'r gorau i'r polisi a chael gwared arno	☐

Os ydych wedi ateb 2, 3 neu 4 uchod, **atebwch y canlynol:** **Sut y byddwch chi'n ymdrin â'r effeithiau hyn er mwyn gwella'r canlyniadau i'r Gymraeg? Manylion am fesurau lliniaru/pwyntiau gweithredu/dewisiadau amgen sydd wedi'u mabwysiadu er mwyn lleihau'r effeithiau negyddol a chynyddu'r canlyniadau cadarnhaol:**
Amherthnasol
Os ydych yn ymgysylltu neu'n ymgynghori, beth yw eich cynlluniau? Pa gwestiynau ydych yn dymuno gofyn i randdeiliaid am yr Asesiad Effaith ar yr iaith Gymraeg a materion yn ymwneud â'r Gymraeg?
Amherthnasol
CAM 3: CAMAU AR ÔL YMGYNGHORI A PHARATOI AR GYFER CYHOEDDI, MONITRO A GWERTHUSO
Ar ôl ymgynghori, pa newidiadau ydych wedi'u gwneud i fynd i'r afael ag unrhyw faterion a godwyd yn ymwneud â'r Gymraeg?
Amherthnasol
Sut byddwch yn monitro'r effeithiau parhaus wrth weithredu'r polisi?
Amherthnasol
Amlinellwch sut byddwch yn parhau i nodi'r effeithiau wrth fonitro a gwerthuso yn y dyfodol?
Amherthnasol
Unrhyw sylwadau eraill – canlyniadau parhaus gwerthusiadau, effeithiau sy'n dod i'r amlwg
Amherthnasol

4. Datganiad

Arweinydd polisi: ****Dileer fel y bo'n briodol***: ***Mae'r polisi hwn / Nid yw'r polisi hwn yn effeithio ar yr iaith Gymraeg. Pan ganfuwyd effeithiau negyddol neu gyfleoedd a gollwyd, mae'r diwygiadau a'r camau priodol wedi eu rhoi ar waith.**
Enw:
Steve Pomeroy
Adran:
EPS – CSD – Y Gangen Gwasanaethau Tân
Dyddiad(au):

29 Gorffennaf 2016
Dyddiadau adolygu: Dim

ARDYSTIAD AC ADOLYGIAD YR UWCH SWYDDOG CYFRIFOL	
Rwyf yn fodlon bod yr Asesiad o Effaith ar y Gymraeg yn adlewyrchiad cywir o'r rhaglen/prosiect yn y cam hwn o'r datblygiad. Trwy lofnodi, gallaf gadarnhau bod Safonau'r Gymraeg wedi cael y sylw priodol.	
Llofnodwyd: Martin Swain (Uwch Berchennog Cyfrifol)	Dyddiad: 29 Gorffennaf 2016